

Резюме на доклад по направление Градска среда: Стъпка 2

Направление Градска среда разглежда много комплексна тематика, обхващащо широк кръг от специфична информация, която се анализира през разнообразни перспективи и стратегии. Направлението адресира директно пространствено-физическите параметри на Столична община, но също така и основните инфраструктурни, визуално-естетически, комуникационностъпни, социо-културни, нормативни и политически аспекти на града. Друга ключова специфика относно направлението е, че за повечето от разглежданите теми е наложително те да бъдат анализирани в гъвкави пространствени рамки (на различни териториални нива - регион, община, град, район, квартал, конкретно пространство). Това е необходимо, понеже един определен аспект често има различно влияние в зависимост от мащаба, в който е разглеждан. Тези специфики провокират допълнително внимание относно начина на анализирание и концептуализиране на направлението, за да бъдат те ефективни. Поради тази причина експертният екип, изготвил този доклад, се стреми да се придържа към холистичния характер на градската среда и динамично комбинира фокусиран поглед върху конкретика с цялостен поглед върху влиянието за развитието на Столична община.

За нуждите на ефективно анализирание, направление Градска среда е разгледано в рамките на седем основни теми. Те са (1) Публични пространства, (2) Градски дизайн и естетика, (3) Градски зони и свързаност, (4) Сгради, (5) Достъпност и равнопоставеност, (6) Регионална свързаност и (7) Инженерна инфраструктура. Съвсем естествено тези теми са тясно обвързани една с друга. Това е взето под внимание и отбелязано на конкретни места в доклада.

Нормативна и стратегическа обезпеченост на направление Градска среда

Разбираемо, стратегически и планови документи с всеобхватен тематичен характер, като ИПГВР София 2014-2020 (Обединение София XXI), ОУП Столична община с хоризонт 2030 (Софпроект, 2009) и Общински план за развитие на Столична община 2014-2020 (2014), са дискутирани и анализирани в почти всяка тема от направлението. Те обаче невинаги предоставят задоволителна дълбочина относно конкретни параметри и специфики. За да се анализира обезпечеността относно конкретни детайли, тематично фокусирани стратегии – като Стратегия за развитие на инженерната инфраструктура на територията на Столична община, части: “Водоснабдяване, Канализация, Речни корита” от 2009 г. + актуализация от 2017 с времеви обхват: 2017-2025 г.; София, публични пространства и обществен живот - доклад (Gehl Architects, Столична община & партньори, 2017); Стратегия за достъпна градска среда за всички на територията на Столична община 2018 - 2022 (Столична община, 2017), Генерален план за организация на движението на територията на Столична община (Мотт МакДоналд ЛТД, юни 2011) – се оказват по-подходящи. Все пак точно това наслагване и обвързване на информацията от планови документи с всеобхватен характер и стратегии с тематичен такъв спомага амбицията на авторите темите да се разглеждат детайлно, без анализът да губи своя холистичен характер. Интересно е да се отбележи, че въпреки пасивния си характер от

аналитична гледна точка, някои нормативни документи (разпоредби) и тяхната изменяемост предоставят по-задълбочен прочит на съществуващото състояние на градската среда в сравнение със съответните стратегически документи, фокусирани върху същата тематика.

Нормативна и стратегическа синхронизираност относно направление Градска среда

Не е тайна, че основно предизвикателство относно градското планиране е обосноваването на обща посока на развитие и привеждане на плановете в реалност. За да се оптимизира този процес, е необходимо да има ясна синхронизираност между отделните действащи стратегически документи и между тях и съществуващите нормативни разпоредби. От направения анализ може да се констатира, че когато става дума за синхронизираност между стратегическите документи, които са йерархично обвързани (на база териториален признак), е постигната отлична координация. От друга страна, когато става дума за синхронизация между стратегии с всеобхватен тематичен характер (пример: ИПГВР София, ОУП Столична община) и плановете с по-специфичен такъв (пример: Стратегия за развитие на културата в София 2013 – 2023), може да се отбележи, че синхронизацията често не е на добро ниво и по-специализираните плановете не взимат конкретно отношение (нито позитивно, нито отрицателно) към генералните стратегически документи. Подобна тенденция може да се отчете и когато става дума за синхронизация между специализираните стратегии и техните нормативни съотношения.

Несъизмерима липса на данни по определени теми спрямо други

Традиционният технократичен подход на планиране и анализиране на градската среда има отчетливо отражение върху начина, по който стратегическите плановете се изработват, и съответно набора от данни, които се събират. Прави впечатление, че за традиционни направления в градското планиране – като Инженерна инфраструктура, Сгради и Транспорт – има широк набор от данни и предизвикателството в този случай е тяхната синхронизация. От друга страна, за теми като Публични пространства, Градски дизайн и естетика и Физическа достъпност на градската среда няма обособени практики за събиране на данни, което до известна степен ограничава обективното им анализиране. Като част от Визия за София е препоръчително събирането на актуални данни да бъде промотирано и концептуализирано като практика/подход. Особено за направление Градска среда информацията по отделните теми е ключова.

Предизвикателство със синхронизиране на базата данни

Както бе вече споменато, направлението Градска среда засяга широкообхватна тематика. При извършване анализа на стратегическите документи и наличните бази данни, като основна тенденция бе идентифицирано, че поисканите, получените и събраните данни се намират в множество източници, които са част от напълно

различни структури - общински дирекции и работни сфери. Това предопределя предизвикателството със синхронизирането и поддръжката на информацията. Дори да се изисква абсолютно еднаква база данни, съхранявана в еднакъв формат, тя може да е разделена в отделни регистри заради формална особеност. За пример може да се даде, че данни относно инвестициите за ремонт и (до)изграждане на публичното пространство са съхранявани в регистъра на Зелена София (за зелена система) и този на дирекция Транспортна инфраструктура (за улици и тротоари). Друг пример са различните формати (.shp, .dwg, .xls, .pdf, .word и др.) и координатни системи (БГС2005, БКС1970, WGS_84 и др.), в които се събират данните. Това затруднява тяхната обработка и усложнява прехвърлянето на информацията между отделните формати. В допълнение, не всички от тях са съвместими един с друг, което е голяма пречка при създаването на единна база данни за някои от компонентите на градската среда. В някои случаи липсата на синхронизация относно начина на съхраняване може да е още по-сериозна и примерно данни за една и съща тематика да се съхраняват в табличен вид от една инстанция и в растрен формат от друга.

Ако системата за съхраняване на данни не се трансформира, изчистването на подобен вид несъответствия ще изисква полагането на регулярни усилия от експерти за синхронизирането на данните, за да могат те да се превърнат в информация и знание. Това предполага влагането на усилия за установяване на обща база данни, която да функционира като банка за данни. Със свободен достъп или не, препоръчително е екипът на Визия за София да обмисли този вариант, понеже това е генерален проблем, за който е твърде вероятно да засяга и някои от другите направления. Евентуално положените усилия за създаване и установяване на обща банка за данни, която да е геореферирана, биха имали осезаема полза в дългосрочен ефект.

Необходима е работа с осигуряване на подобрена прозрачност и достъпност на данните.

В последните години определено може да се отчете напредък относно управлението и споделянето на информация, особено от гледна точка на интерактивност. Добър пример в тази насока е интерактивната карта относно ОУП на Столична община. Все пак е необходима още по-голяма прозрачност и подобрена достъпност до данните, като проблеми относно този аспект са констатирани както от експертния екип, работещ по този доклад, така и от авторите на други стратегически планове (пример: Визия за развитие на район Триадница 2016-2025). Градската среда по презумпция, а и нормативно, е почти цялостно публична. Тоест тя е нещо, до което всеки има достъп и всеки има отношение и интерес, свързан с нейното подобряване. Директни плюсове от отварянето на данните биха могли да са:

- Подобряване на развитите знания относно функционирането, предизвикателствата и проблемите на градската среда чрез експертни разработки на базата на публичните данни;
- Обогащане на данните чрез експертна намеса и crowdsourcing кампании;

- Повишаване на доверието в управлението и спомагане за неговата ефективност чрез crowdmonitoring и осъществяване на динамична обратна връзка - добри примери са интерактивните платформи - Контактен център на СО и Гражданите.

Може да обобщим, че количеството и качеството на наличните данни представлява една доста добра основа, която да се надгражда и развива в бъдеще. За тази цел е необходима координирана и целенасочена работа в посока уеднаквяване на форматите и делегиране на отговорности свързани с поддръжката на базата данни. Развитието на подобна система и интегрирането ѝ в процеса на изработване на планови и стратегически документи ще повиши неимоверно качеството на планиране и обосновано вземане на решения свързани с градската среда.

Някои основни изводи, формулирани в доклада, са:

- Темата за публични пространства е по-детайлно анализирана за централните градски части и отсъстват почти всякакви разработки за останалите квартали в София. Не са изработени типология и детайлно картиране на различните видове публични пространства, което затруднява тяхното управление;
- Необходимо е да се изработи нормативен документ, указващ правила относно дизайна и естетиката на градската среда;
- Съществува необходимост от събиране на емпирични бази данни за дейностите, които се извършват в градската среда и съставят обществения живот. Подобна информация е необходима за обективното анализиране;
- Необходимо е да се установи практиката за разработване планови/ стратегически документи, базирани на емпирични проучвания и обективни данни, за да може да се достига до обосновани решения и предложения, свързани с развитието на града;
- Необходимо е да се направи анализ на фрагментацията на градската среда в зависимост от физически бариери в нея и да се вземат мерки, свързани с най-изолираните зони;
- Има нужда от изработване на нормативни актове и механизми, чрез които да се прилагат изискванията относно визуалните характеристики на сградите и влиянието им върху градската среда и хората;
- Налична е необходимост от отключване на вакантни жилища – за жилища под наем, за социални жилища, за други жилищни нужди;
- Старите промишлени зони и изоставените сгради притежават стратегически потенциал за развитие на други градски функции и облагородяване, базирано на добри европейски практики; техният потенциал изглежда още по-значим в контекста на актуалния голям икономически натиск върху стойността на недвижимата собственост в Столична община;
- Политиката за осигуряване на достъпна градска среда би следвало да е една от приоритетните за общината; необходими са промени в нормативната уредба с цел подобряване на достъпността и равнопоставеността на населението;
- Необходимо е изграждане на ясен и по-разпознаваем образ на София на международно ниво;

-
- Желателно е да се проучат възможностите за интегриране на концепцията Smart city в мрежите на инженерната инфраструктура и начина на живот на гражданите с цел оптимизиране на ефикасността и потреблението;
 - Предложени са детайлни и специализирани проучвания по всички теми, достъпни в доклада.

Експертен екип Градска среда

Ръководител екип:

Ангел Бондов

Експерти:

Тодор Кесаровски

Адриана Аврониева

Михаела Ангелова